

RĪGAS
JURIDISKĀ
AUGSTSKOLA

CETURTĀ RĪGAS JURIDISKĀS AUGSTSKOLAS STARPTAUTISKO UN EIROPAS TIESĪBU VASARAS SKOLA. KAD IEDIBINĀTĀS PASAULES KĀRTĪBAS PAMATI TIEK IZAICINĀTI.

Rīgas Juridiskās augstskolas 4. Vasaras skola starptautiskajās un Eiropas tiesībās prof. I.Ziemeles zinātniskā vadībā norisināsies no **2024.gada 29.jūlija – 7.augustam**. RJA Vasaras skolā mācības notiks no plkst. 10:00–14:00, latviešu valodā, pirmajai un pēdējai mācību dienai norisinoties klātienē, bet pārējās dienās skola notiks attālināti ZOOM platformā. Vasaras skolu noslēgsim ar kāzusu risināšanu un kopējo diskusiju ar mācībspēkiem.

Vasaras skolas īpašais viesis būs Eiropas Cilvēktiesību tiesas tiesnesis no Ukrainas Dr. *Mykola Gnatovskyy*. Vasaras skolas dalībniekiem būs iespēja klātienē uzzināt Ukrainas speciālista skatījumu uz starptautisko tiesību jautājumiem, kas ir attiecināmi uz Krievijas agresiju pret Ukrainu.

Ceturtās Vasaras skolas mērķis ir analizēt un skaidrot to, kādā mērā un kā starptautisko tiesību un Eiropas tiesību koncepti, principi un tiesību akti virza valstu (valsts varas orgānu un iestāžu) darbību kopējā krīzes kontekstā.

Krievijas Federācijas karam pret Ukrainu turpinoties un izejot jau trešajā gadā, kas, šķiet, ietekmējis arī to, ka būtiski militāri konflikti un sadursmes uzliesmojuši arī citviet pasaulē, priekšplānā ir izvirzījies jautājums, vai tā pasaules kārtība, kas tika būvēta pēc Otrā pasaules kara, vēl spēj nodrošināt līdzsvaru un mieru pasaulē? Kas ir nepieciešams, lai atgrieztos vismaz pie relatīva līdzsvara un lai nenotiktu tālāka konfliktu eskalācija? Vai starptautiskām tiesībām un institūcijām ir bijusi jēlcāda nozīme šajā konfliktu eskalācijas laikā? Vai Eiropas Savienības politikas procesam un tiesību mehānismiem ir ietekme uz šiem konfliktiem un uz to atturēšanu vai mazināšanu? Varbūt jāakceptē, ka, kad ieroči grab, likums klusē? Vai arī ir jāturpina tiesību attīstība par spīti ārējiem draudiem?

PROGRAMMA

29.jūlijs - 7. augusts

29.JŪLIJS (KLĀTIENĒ – RJA)

Starptautisko tiesību komponente

Prof. Ineta Ziemele, Eiropas Savienības Tiesas tiesnese un Dr. Gnatovskyy, Eiropas Cilvēktiesību tiesas tiesnesis

Starptautisko tiesību komponentē tiks apskatīti valsts un valsts augstāko amatpersonu imunitātes tiesību institūta pamati un izaicinājumi, ņemot vērā vairāku valstu vēlmi likt Krievijas Federācijas prezidentam un citām amatpersonām stāties starptautiskas tiesas priekšā. Nostiprinoties valstu sistēmai, imunitāte ir gadsimtu gaitā izveidojies tiesību institūts, kas nodrošina zināmu līdzsvaru starptautiskajās attiecībās, sargājot valstis un to augstākās amatpersonas no kriminālprocesiem trešo valstu tiesās. Kādi ir riski šo līdzsvaru izjaukt un vai šādu jautājumu ir pamatoti uzdot? Imunitāte starptautiskajās tiesībās saista nacionālās krimināltiesības, tādēļ tiks sniegts ieskats tajā, kādi orientieri Latvijas Republikas tiesībsargājošām iestādēm izriet no starptautiskajām tiesībām. Šobrīd milzīga loma ir iedalīta Starptautisko tiesību komisijai, kura ir platforma uzsāktajai imunitātes regulējuma pārskatīšanai jautājumā par izņēmumiem no amatpersonu imunitātes kriminālprocesos un kurā valstis izcīna cīņas par šī tiesību institūta nākotni.

Dr. Gnatovskyy vieslekcijā tiks aplūkota Eiropas Cilvēktiesību tiesas izpratnes attīstība par tās funkciju lietās, kas saistītas ar spēka pielietošanu starptautiskajās attiecībās. Tiks skatīti tādi jautājumi kā, piemēram, Tiesas grūtības tās jurisdikcijas noteikšanā attiecībā uz notikumiem bruņotu konfliktu laikā, kā arī tās izpratne par starptautiskajām humanitārajām tiesībām un to piemērošanu. Tiks aplūkota Tiesas pieeja starpvalstu un kvazi-starptautisku lietās, kā arī ar bruņotiem konfliktiem saistītu personu pieteikumu izskatīšanā.

Lektors	Laiks	Lekcija
RJA direktore Ieva Rācenāja	10.00 – 10.10	Vasaras skolas atklāšana
Dr. Gnatovskyy Eiropas Cilvēktiesību tiesas tiesnesis	10.10 – 11.25	Human rights in time of war: what is the role of the Strasbourg Court
	11.25 – 11.45	Pauze
Prof. Ineta Ziemele	11.45 – 12.30	Lekcija: Imunitāte starptautiskajās tiesībās un nacionālo tiesību atbildes reakcija
	12.30 – 12.45	Pauze
	12.45 – 13.30	Lekcija: Kas notiek Starptautisko tiesību komisijā Krievijas agresijas kontekstā saistība ar valstu augstāko amatpersonu imunitātes jautājumu?
	13.30 – 13.40	Pauze
	13.40 -14.00	Iepazīšanās ar kāzusu un starptautisko tiesību kāzusu risināšanas metodoloģiju

Eiropas Cilvēktiesību konvencijas un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūras komponente

Dr. iur Mārtiņš Mits, Eiropas Cilvēktiesību tiesas tiesnesis

Lai arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa netika veidota kā starpvalstu konfliktu risināšanas mehānisms, tā tiek iesaistīta cilvēktiesību pārkāpumu vērtēšanā šādos konfliktos, valstīm savstarpēji iesniedzot sūdzības vienai par otru, vai izskatot konfliktu skarto iedzīvotāju sūdzības. Eiropas Cilvēktiesību tiesa nesēn ir vērtējusi jurisdikcijas jautājumus trīs starpvalstu konfliktu ietvaros: Ukrainas – Krievijas, Armēnijas – Azerbaidžānas un Gruzijas – Krievijas. Tiesas prakse rosina uzdot jautājumu – vai aktīvas karadarbības brīdī agresorvalstij ir saistoša Eiropas Cilvēktiesību konvencija? Bruņotie konflikti skar plašu cilvēktiesību spektru, taču situācijās, kuras regulē gan humanitārās tiesības, gan cilvēktiesības, īpaši nozīmīgs ir Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 2.panta – tiesību uz dzīvību – procesuālais pienākums veikt efektīvu izmeklēšanu. Tiks aplūkots šī pienākuma izpaušme gan plašas karadarbības, gan individuālu incidentu gadījumos, ņemot vērā arī šī pienākuma svarīgo lomu starptautisko noziegumu dokumentēšanā. Eiropas Cilvēktiesību konvencijas komponentē papildus jautājumiem, kas tieši izriet no karadarbības, tiks aplūkoti arī nozīmīgi jaunākie Eiropas Cilvēktiesību tiesas nolēmumi.

Lektors	Laiks	Lekcija
Dr. iur Mārtiņš Mits Eiropas Cilvēktiesību tiesas tiesnesis	10.00 - 10.45	Lekcija. Eiropas Cilvēktiesību tiesas aktualitātes: jaunievedumi, izaicinājumi, informācijas resursi
	10.45 - 11.45	Lekcija. Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūra: jurisdikcija karadarbības kontekstā, okupētējvalsts likumu piemērošanas prettiesiskums, ārkārtas stāvokļa juridiskās sekas, universālā jurisdikcija – tiesības vai pienākums?
	11.45 - 12.15	Pauze
Dr. iur Mārtiņš Mits	12.15 - 13.15	Lekcija. Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūra: vēlēšanu tiesību ierobežojumi karadarbības ēnā, naida noziegumu izmeklēšana, tiesības uz vides aizsardzību
Dr. iur Mārtiņš Mits	13.15 - 14.00	Diskusija un kāzusa apspriešana

Eiropas Savienības institūciju spēle likumdošanas un ārējo attiecību jomā

Dr. Ilze Rūse, RJA profesore, Latvijas vēstniece Zviedrijas Karalistē un Lauris Paegle, Ārlietu ministrijas Eiropas Savienības koordinācijas un politiku departamenta Vispārējo un institucionālo lietu nodaļas trešais sekretārs

Latvijas dalības Eiropas Savienībā 20 gados mūsu iesaiste ES lēmumu pieņemšanas un tiesību aktu ierosināšanas jomā ir ieguvusi briedumu. Ar piemēriem no iniciatīvām ārējās darbības jomā diskutēsim, kādā veidā dalībvalsts var virzīt/ietekmēt ES lēmumus kopējā krīzes kontekstā. ES institūciju un lēmuma pieņemšanas sadaļā analizēsim atsevišķu ES institūciju spēli tiesību akta ierosināšanas un pieņemšanas laikā. Īpašu uzmanību pievērsīsim 2024.gada programmēšanas cikla noslēgumam un jauna cikla sākumam. Pievērsīsimies ES līgumos paredzētajām procedūrām institūciju vadošo amatu nomaīņai (EK priekšsēdētājs(a), Eiropadomes priekšsēdētājs(a), ES augstais pārstāvis(e) ārlietās un drošības politikā, EP prezidents(e)). Kopīgi analizēsim jūnijā notikušo EP vēlēšanu iznākumu un tā ietekmi uz nākošās ES stratēģiskās dienaskārtības plānošanas periodu (2024.-2029.g), kas ietvers arī Latvijas prezidentūru ES padomē 2028.gadā. Atskatoties uz Latvijas iestāšanos ES, īpašu uzmanību veltīsim ES paplašināšanās aktualitātēm un nākotnei.

Lektors	Laiks	Lekcija
Dr. Ilze Rūse	10.00 - 12.00	Lekcija: Eiropas Savienības institūciju atbildība un savstarpējā sadarbība lēmumu pieņemšanā. ES kā <i>sui generis</i> politiskā sistēma. Ko pārnacionālā (<i>supranational</i>) pieeja nozīmē dalībvalstīm nacionālo interšu īstenošanā? Eiropas Komisijas loma tiesību aktu ierosināšanā. ES Padome un ES prezidentūra. Eiropas Parlamenta vēlēšanas, ES augsto amatu nominācijas procedūras ES līgumu izpratnē. 2024.gads – jauns leģislatīvā cikla sākums – ko tas nozīmē ES institūciju darbā un ES dalībvalstīm (ES darba kārtības definēšana).
	12.00-12.15	Pauze
Lauris Paegle	12.15 – 13. 15	Praktiskie aspekti. EP vēlēšanu rezultātu interpretācija no Eiropas nākotnes skatu punkta. Eiropas Komisija 2024-2029, ko sagaidīt no līgumu un ES darba kārtības viedokļa. Eiropadomes un ES Padomes darbs ES augsto amatu nomināciju un ES paplašināšanās/ES nākotnes jomā.
	15 min	Jautājumi un atbildes.
Dr. Ilze Rūse	13.30 – 14.00	Diskusija par ES paplašināšanos – Eiropas Komisijas, ES Padomes un Eiropadomes loma. Nākotnes ES paplašināšanās process ES līgumu izpratnē un politiskās gribas izpratnē. Ukrainas, Moldovas ES perspektīva. Rietumbalkāni.

1. AUGUSTS (ZOOM)

Eiropas Savienības tiesību komponente I

Prof. Ineta Ziemele, Eiropas Savienības Tiesas tiesnese un Kristīne Zubkāne (LL.M.), Eiropas Savienības Tiesas tiesneses Inetas Ziemeles juridiskā padomniece

Eiropas Savienības tiesību komponentei, kā jau ierasts, tiks veltīta lielākā Vasaras skolas daļa. Tam ir jo īpaša nozīme, *atzīmējot Latvijas dalības Eiropas Savienībā 20.gadu jubileju*. Eiropas Savienības Tiesas sadaļā ir vairākas centrālās tēmas. Vispirms, skatīsim, kādos jautājumos ES Pamattiesību harta ir stiprinājusi ES tiesību sistēmas iekšējo vienotību un saskaņību, un analizēsīm, kādēļ Hartas piemērošana ir ierobežota, piemēram, direktīvu, kurām nav tiešās horizontālās iedarbības, situācijās, kā arī pakavēsīsimies pie nolēmuma Poplawsky II (C-573/17) saistībā ar EST metodoloģiju, piemērojot ES tiesību pārākuma principu, atbilstīgās interpretācijas principu, interpretācijas *contra legem* nepieļaujamību. Sāksim skatīt līdz šim šajā komponentes daļā neskatītus jautājumu par EST kompetences problemātiku ES kopējās ārpolitikas un drošības politikas jomā, ņemot vērā, ka tiesā izskatīšanā atrodas vairākas būtiskas ar šo problemātiku saistītas lietas un ka šī joma vairāk kā jebkura cita ir darba procesā.

Kā jau ierasts, studentiem tiks piedāvāta meistarklase par prejudiciālā nolēmuma iesniegšanas smalkumiem. Meistarklasē analizēsīm šīs procedūras elementus. Nodarbības ietvaros kā praktisks piemērs tiks apskatīts nolēmums lietā C-125/22 - Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Notion d'atteintes graves), proti, jomā, kas šobrīd ir īpaši aktuāla - kopējā politika patvēruma un alternatīvās aizsardzības jomā. Lietas pamatā ir jautājums par to, vai var pieprasīt alternatīvo aizsardzību Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/95/ES par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu, un par piešķirtās aizsardzības saturu izpratnē. Lietā ir skatīti vairāki jautājumi, ko iesniedzējtiesa ir uzdevusi saistībā ar alternatīvās aizsardzības piešķiršanas nosacījumu vērtēšanu.

Lektors	Laiks	Lekcija
Prof. Ineta Ziemele Eiropas Savienības Tiesas tiesnese	10.00 – 11.00	Lekcija: Direktīvas un ES Pamatiesību hartas piemērošana. Jaunākā judikatūra ES kopējās ārpolitikas kontekstā
	11.00 – 11.15	Pauze
	11.15 – 12.15	Lekcija: ES tiesību pārākuma princips nacionālo tiesību praksē. Ko nozīmē ES tiesībām neatbilstoša nacionālā regulējuma nepiemērošana?
	12.15 – 12.30	Pauze
Kristīne Zubkāne (LL.M.)	12.30 – 14.00	Praktiskie aspekti: Meistarklase par prejudiciālā lūguma tiesvedību

2. AUGUSTS (ZOOM)

Eiropas Savienības tiesību komponente II

Laila Medina, Eiropas Savienības tiesas ģenerālvokāte un Dr. iur. Žaneta Mikosa

Eiropas Savienības tiesību komponentes turpinājumā notiks tālāks darbs ar ES tiesas interpretācijas metodēm un to izmantošanu, tiks apskatīti 'autonomie' ES tiesību jēdzieni, dalībvalstu procesuālā autonomija un rīcības brīvība teorijā un praksē. Lekcijas ietvaros tiks apskatīta Eiropas Savienības Tiesas interpretācijas metožu teorija, to sasaistot un ilustrējot ar tiesas judikatūras piemēriem jomās, kas šobrīd ir īpaši aktuālas un vienlaikus parāda ES tiesību attīstības dinamiku, tajā skaitā īpaši apskatot trešo valstu pilsoņu tiesības Eiropas Savienībā. Lekcijā pielietotā metode - *ES tiesību izziņāšana caur EST spriedumu valodu, izmantojot EST tiesību teoriju kā navigācijas sistēmu un balstoties uz tiesas judikatūru brīvības, drošības un tiesiskuma jomā, kā arī citiem nozīmīgiem EST spriedumiem.*

Lektors	Laiks	Lekcija
Laila Medina, Eiropas Savienības tiesas Ģenerālvokāte un Žaneta Mikosa EST ĢA birojs	10.00 – 10.45	ES tiesību piemērošana un interpretācija EST judikatūrā: Tiesību avoti – kā normas piederība konkrētam avotam ietekmē tās interpretāciju Pārākums un tiešā iedarbība – šo principu nozīme, interpretējot ES tiesības
	10.45 – 11.00	Pauze
	11.00-12.20	Interpretācijas metodes: teorija un piemēri ES un dalībvalstu kompetence un ES tiesību harmonizācijas līmenis – vai un kā tas ietekmē interpretāciju Dalībvalstu procesuālā autonomija un valstu rīcības brīvība – kā EST izmanto šos konceptus, interpretējot ES tiesības
	12.20-12.35	Pauze
	12.35-13.35	Lēmums par jautājuma uzdošanu EST – kad uzdot jautājumu un kā lasīt atbildi
	13.35-14.00	Sagatavošanās kāzusam – ES tiesību interpretācija, kā to darīt?

5. AUGUSTS (ZOOM)

Eiropas Savienības Vispārējās tiesas kompetences un judikatūra

Inga Reine, Eiropas Savienības Vispārējās tiesas tiesnese un ES Vispārējā tiesā kā juriste
tiesneses Ingas Reines birojā Vineta Bei (LL.M)

Eiropas Savienības Vispārējās tiesas kompetences un judikatūras jomā tiks turpināta diskusija saistībā ar pagājušā gadā aizsāktajiem tematiem. Vispirms tiks turpināta diskusija par ES un dalībvalstu jau veiktajiem vai iespējamiem pasākumiem saistībā ar KF agresiju pret Ukrainu. Tiks apskatītas aktualitātes ES ierobežojošo pasākumu jomā, to sasaiste ar starptautiskajām tiesībām un procesiem, kā arī ietekme uz nacionālajām tiesībām. Papildus, tiks turpināta diskusija par citiem iespējamiem pasākumiem. Attiecībā uz ES tiesu nolēmumos ietvertu atziņu izmantošanu nacionālā līmenī šogad īpaši apskatīsim ES tiesu atziņas lietās ar iestāžu rīcības brīvības izmantošanu. Iestādei piešķirtā rīcības brīvība var būt efektīvs instruments daudzu un dažādu administratīvu lēmumu pieņemšanā. Taču tās izmantošanai ir savas robežas. Turklāt gadījumos, kad ES dalībvalsts iestāde piemēro Savienības tiesību normu, tai ir jāievēro Savienības tiesībās noteiktais iestāžu rīcības brīvības apjoms un tā izmantošanas robežas. Vasaras skolā tiks aplūkota ES tiesu atziņas ietvertā metodoloģija lietās ar iestāžu rīcības brīvības izmantošanu dažādās tiesību jomās, tostarp jautājumi par rīcības brīvības esamības un tā apjoma konstatēšanu, iestāžu kompetenci un tās īstenošanas pārbaudi ES tiesās, kā arī nianse procesuālo tiesību ievērošanas pārbaudē un samērīguma principa analizē ES tiesās.

Lektors	Laiks	Lekcija
Inga Reine, Eiropas Savienības Vispārējās tiesas tiesnese	10.00 - 12.00	Lekcija. Aktuālie jautājumi Eiropas Savienības ierobežojošo pasākumu jomā. Jauni izaicinājumi un tendences nacionālajā un ES līmenī, ko rada esošās un topošās ES iniciatīvas un tiesvedības ES tiesās
	12.00 – 12.15	Pauze
Vineta Bei, LL.M.	12.15 – 13.15	Lekcija. ES tiesu nolēmumu atziņas lietās ar iestāžu rīcības brīvības izmantošanu: kam pievērst uzmanību nacionālā līmenī?
	13.15 – 13.30	Pauze
Inga Reine un Vineta Bei	13.30 – 14.00	Kāzusa apspriede

6. AUGUSTS (ZOOM)

Eiropas Savienības Vispārējās tiesas kompetences un judikatūra

Pēteris Zilgalvis, Eiropas Savienības Vispārējās tiesas tiesnesis

Turpinot pagājušā gadā iesākto jauno tehnoloģiju tēmu, tiks apskatītas Konkurences tiesības digitālajā laikmetā, ģeneratīvā mākslīgā intelekta ietekme uz sabiedrību, demokrātiju un ekonomiku, kā arī klimata pārmaiņu jautājumi Eiropas un dalībvalstu tiesās.

Lektors	Laiks	Lekcija
Pēteris Zilgalvis, Eiropas Savienības Vispārējās tiesas tiesnesis	10.00 - 11.30	Lekcija. Konkurences tiesības digitālajā laikmetā
	11.30 – 12.45	Pauze
Pēteris Zilgalvis	12.45 – 14.00	ESVT kompetence vides aizsardzības un klimata pārmaiņu jomā

7. AUGUSTS (KLĀTIENĒ – RJA)

Noslēguma dienā dalībniekiem būs iespēja risināt kāzusu izvēlētāja komponentē:

1. Starptautisko tiesību komponente;
2. Eiropas Cilvēktiesību konvencijas un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūras komponente;
3. ES tiesību komponente;
4. ES Vispārējās tiesas kompetences un judikatūra.

	Laiks	Vieta
Kāzusu risināšana izvēlētajā komponentē.	10.00 - 11.30	Informācija par RJA telpu attiecīgajai komponentei tiks sniegta 6. augstā (dalībniekiem izvēloties komponenti)
Pauze.	11.30 - 11.40	
Prezentācija	11.40 – 12.10	RJA W42
Noslēguma seminārs ar visiem Vasaras skolas lektoriem.	12.10 - 13.15	RJA W42
Diplomu izsniegšana un kafijas pauze.	13.15 - 14.00	RJA iekšpagalms (nelabvēlīgu apstākļu gadījumā RJA iekštelpās)